

זה הדדן

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 6, 6 בפברואר 2013

משחקים באש

המעורבות הישירה של ישראל בסוריה מהווה עליית מדרגה מסוכנת

מנסה את כוחה במה שטורקיה, קטאר וסעודיה אינן מעזות לעשות: להתערב ישירות בסוריה. מדינות אלה, אשר להן אינטרסים בפירוקה של המדינה הסורית או בהחלשתה, פועלות באמצעות שליחים, הנהנים מסיוע לוגיסטי, וכן מקבלים נשק, כסף ולוחמים. אך יתרה מזאת: ההתערבות הישראלית עשויה לתת לגיטימציה למשטר הסורי לדחות את יישום הרפורמות הדמוקרטיות ההכרחיות.

תנועת המלקחיים של ממשלת הימין

בדיוני הלשכה הפוליטית נטען כי מדובר בתנועת מלקחיים של ממשלת הימין. מצד אחד: פתיחת חזית חדשה, בתמיכה אמריקאית, נגד סוריה ובעלות בריתה, איראן וחיזבאללה; ומצד שני, יצירת אווירה של מצב חירום כלכלי-לאומי. על פי השבועון האמריקאי "טיים" (1.2), וושינגטון נתנה "אור ירוק" לתקיפה הישראלית; וחמור מזה, היא נתנה אישור מראש לתקיפות ישראליות נוספות בעתיד.

אווירת המשבר מאפשרת לבעלי-ההון בישראל לצאת למתקפה מרוכזת על זכויות העובדים, בניצוחה של ממשלת נתניהו-ליברמן ובגיבוי אותם הכוחות הפוליטיים שהופיעו או שהתחזקו בבחירות האחרונות (כגון "יש עתיד" ו-"הבית היהודי"). זאת בדומה לתחילת העשור הקודם, כאשר שרי האוצר דאז, בנימין נתניהו וסילבן שלום, ניצלו את האינתיפאדה השנייה כדי להצדיק קיצוץ בקצבאות והקטנת התקציבים החברתיים.

לכאורה, אין קשר בין תוצאות הבחירות לכנסת לבין המתרחש בצפון. אך הנהגת מק"י סבורה כי "האיש החזק", אשר נחלש בעקבות הבחירות לכנסת, מנסה כעת להתחזק פוליטית באמצעות שימוש בכוח צבאי.

המעורבות הישראלית הישירה בנעשה בסוריה מהווה עליית מדרגה מסוכנת. ממשלת הימין עולה על סולם, שאיש אינו יודע איך יורדים ממנו. מעורבות זו עלולה להביא לתקריות דמים, אשר אזרחי סוריה, לבנון וישראל ישלמו בהן את המחיר.

הלשכה הפוליטית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), שהתכנסה בחיפה (1.2), הביעה דאגה רבה מהנעשה צפונית לגבולה של ישראל. מזכ"ל המפלגה, מוחמד נפאע, אף הדגיש כי "ממשלת ישראל פעלה בשליחות הממשל האמריקאי. החשש הוא שממשלת הימין תעשה את מה שארה"ב טרם החליטה לעשות, או אינה יכולה לעשות כרגע: להתערב התערבות ישירה בסוריה. את המחיר, כרגיל, ישלמו כל עמי האזור".

בדיון שנערך בלשכה הפוליטית נאמר, כי עוד בטרם הטיל הנשיא על נתניהו את מלאכת הרכבת הקואליציה החדשה, ועוד בטרם קמה ממשלת נתניהו השלישית, כבר קבע נתניהו עובדות בשטח, תוך שהוא מאותת – הן כלפי חוץ והן כלפי פנים – איתותים פוליטיים ברורים.

שולטים באמצעות הפחדה

"נתניהו שולט באמצעות הפחדה. חדשות לבקרים הוא מוצא וממציא אויבים ישנים וותיקים כאחד. אין רגע דל. מדי שבוע צץ לפתע 'איום קיומי' נוסף. מה שמתפרש במקומות רבים בעולם כמחלת רדיפה, אינו אלא ניסיון להשליט באמצעות פחד את הסדר החברתי הקיים. פחד הנשען על שנאת זרים ועל גזענות, והמתבסס על העיקרון השקרי לפיו 'כל העולם נגדנו', נאמר בישיבה.

האיתות כלפי חוץ הוא שממשלת ישראל מוכנה לקחת חלק פעיל בפירוק סוריה לגורמים – זאת בשירות האינטרסים של האימפריאליזם באזור. ממשלת ישראל

מכתבים למערכת

בין יחימוביץ לבנט

האטימות הישראלית למצב העדין והמידרדר בגדה המערבית התבטאה היטב בבחירות האחרונות לכנסת. למעשה, רק שלוש רשימות שהתמודדו לכנסת דיברו במפורש על תהליך מדיני בילטרלי עם הפלסטינים: התנועה, מרצ וחד"ש. שאר המפלגות טאטאו את הנושא אל תחתית סדר העדיפויות.

במפלגת העבודה זו הייתה החלטה אסטרטגית: הפיכת הנושא המדיני למשני ביחס לנושא הכלכלי-חברתי, הייתה אמורה לקרב למפלגה ציבורים מסורתיים-ימניים, הקורסים תחת הנטל הכלכלי בישראל. גישת "מדינת הרווחה תחילה" נועדה להקפיא את שאלת התהליך המדיני עם הפלסטינים, עד אשר תשוקם המערכת הכלכלית-חברתית בישראל, מתוך הנחה כי רק לאחר מכן תוכל ישראל להתפנות ולעסוק במדיניות חוץ.

מי שכן הציע תוכנית מדינית מפורטת היה נפתלי בנט, ראש מפלגת "הבית היהודי". "תכנית ההרגעה" של בנט זכתה בתהודה משמעותית, דווקא משום שלא התיימרה לפתור את הבעיה המדינית, אלא רק "להקל עליה". לדעת בנט, סיפוח מידי של שטחי C בגדה המערבית, כולל מתן אזרחות לפלסטינים באזור זה, אמורה להקל על הביקורת הבינלאומית המופנית כלפי ישראל ו-"לחסל את הסכנה הדמוגרפית".

מהו המשותף לתפיסת העולם המדינית של יחימוביץ' ולזו של בנט? אצל שניהם ישראל אינה קשורה לפלסטינים או מושפעת מהם. התגובה הפלסטינית לא מעניינת, או לא קיימת כלל. אצל יחימוביץ', הפלסטינים ממתנים במקרה הטוב 5-10 שנים, עד שמפלגת העבודה תצליח להגשים צדק חברתי בגבולות הקו הירוק, וזאת בזמן שהבנייה בהתנחלויות גוזלת מהם עוד ועוד אדמות. אצל בנט, באופן לא מפתיע, הפלסטינים לא קיימים כלל כישות לאומית. ישראל תבצע מהלך מדיני חד-צדדי, והפלסטינים יקבלו זאת, או שלא. אין זה משנה באמת.

גישת בנט מייצגת לא רע את תפיסת עולמן של רוב המפלגות בישראל. ההצלחה של "יש עתיד" בבחירות האחרונות היא הוכחה לכך: יאיר לפיד נבחר כדי להמשיך ולעסוק בבעיות הפנים של ישראל, ובעיקר "השוויון בנטל" ומיסוי מעמד הביניים. ספק אם הבוחר הממוצע יודע מה עמדתו של לפיד בעניין הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

הציבור הישראלי, רובו ככולו, ממשיך לראות בישראל שחקן בודד במזרח התיכון, ולהסתכל על הכיבוש כעל סטטוס-קוו נסבל. רוב הישראלים טרם הפנימו, כי לצעדים שנוקטת ממשלת ישראל ביחס לפלסטינים – יש משמעות כלפי חייהם, וכי צעדים אלה גוררים תגובות-נגד. זו לא בקשה מופרזת להבין, כי יחסי הישראלים עם הפלסטינים הם דינאמיים ובעלי השפעה הדדית. אני לא תולה תקוות רבות שבמפלגת "הבית היהודי" יפנימו זאת, אבל אני כן מקווה שהמכה שמפלגת העבודה חטפה בבחירות האחרונות, תוביל לשינוי תפיסת עולמה ולהבאת הנושא המדיני אל ראש סדר העדיפויות שלה. הפלסטינים לא ימתנו לנצח עד שישאל תחזור לשולחן המשא-ומתן עם הצעות קונקרטיות לסיום הכיבוש ולהקמת מדינה פלסטינית עצמאית.

אלדד לוי, חיפה

דברים בשם אומרם

מסר של ש"ס לקהילת הלהט"ב

"אהובי אלי ישי".

(ח"כ אריה דרעי, "יור ש"ס", "ידיעות אחרונות", 24.1)

תודעה מעמדית

"נטייל בקובה ליד המכוניות העתיקות, שכמו יצאו מתוך מוזיאון, לצד תמונותיו של המהפכן האחרון בעולם, פידל קסטרו, ארומות הסיגרים וטעמם המשובח של הקוקטיילים הקאריביים".

(שערים, "ירחון ארגון העובדים בעיריית ת"א-פו", נואר 2013)

סודות הקבלה

"כעיקרון, בקומוניזם האמיתי, לא בדרך שאנחנו מבינים את מרקס, ולא בקומוניזם שלכאורה מיושם ברוסיה – אין שום דבר רע. המצוות הראשוניות של ה"קומוניזם" נגזרו מהמקרא: 'איש לרעהו יעזור', וכן הלאה. העניין הוא, שאף אחד לא היה יכול להגיע לזה, מפני שהקומוניזם לא יכול להתלבש באגו וזאת הבעיה! לכן, התשובה היא הקבלה, שהייתה מוסתרת כל אלפי השנים האלה. היא רק מכוונת את האדם להיות דומה לטבע, להיות באיזון עימו, ואז הוא ירגיש הכי נוח".

(מתוך שידור ב-"ערוץ הקבלה" שבכבלים, 20.1)

למה להפריט נמלים? כי ככה עושים בכל העולם

"אין סיבה אמיתית שנמלים לא יהיו גופים פרטיים. בכל העולם נדיר מאוד למצוא מונופולים נמליים ממשלתיים. למצט סין, אני לא יכול לחשוב על אף מדינה בעולם שיש לה מונופול ממשלתי כזה, וסין, מה לעשות, שונה מהותית מהמודל שלנו. גם בנמלים פרטיים יכולת העמידה של ועדי עובדים על השיבר היא מאוד גבוהה".

(אורי יוגב, מנכ"ל האוצר לשעבר, "גלובס", 25.1)

מי ישמור על אדמות הקיבוצים?

"הבחירות הקרובות לתפקיד מזכיר התנועה הקיבוצית הן קריטיות בחשיבותן. הן קריטיות כי התנועה נמצאת כיום בצומת דרכים ומחובתה להתוות מדיניות תחת סימני שאלה רבים. השאלה היא: מי יכול לכך? מי יכול להרים טלפון לשר בכיר ולקבל מענה מידי? עבור מי דלתות ועדות הכנסת מוכרות ופתוחות? למי הנגישות לרשויות המס? מי יקדם בעילות עניינים דחופים מול מינהל מקרקעי ישראל?"

(מודעה של אבשלום "אבו" וילן, ח"כ לשעבר ממרצ,

בשבועוני התנועה הקיבוצית, 24.1)

בחירות באיגוד העובדים הסוציאליים

הישגים נאים למועמדים החברתיים, המתנגדים לקו הפייסני של עופר עיני

השבת האמון של ציבור העו"ס במוסדות האיגוד, הרחבת והעמקת השותפויות עם איגודי עובדים אחרים, מאבק בהפרטה, והפיכת האיגוד לשחקן מרכזי במערכה למען צדק חברתי ולמען קידום מדיניות רווחה.

חשוב להזכיר שני גופים נוספים, שפעלו ללא לאות גם במערכת הבחירות וגם בשטח, והם פורום העו"ס לצדק חברתי (אשר פרסם לפני הבחירות מסמך המגדיר את תפקידי האיגוד, כפי שחברי הפורום תופסים אותו), וכן תנועת "עו"סים שינוי – סטודנטים לעבודה סוציאלית", אשר תרמה להעלאת המודעות לבחירות ולהעלאת שיעור ההצבעה.

אנו עומדים בפני מאבק משמעותי, אשר יש בו מקום לכל עובדת סוציאלית ועובד סוציאלי, הנקראים לקחת בו חלק פעיל. אני מזמינה את העו"סיות והעו"סים לחזור ולהאמין במקצוע, באיגוד ובעתיד שירותי הרווחה.

מיה חסקל היא עובדת סוציאלית, חברת סיעת חד"ש בבית נבחרת ההסתדרות ופעילה בתנועת "עתידנו". נבחרה כצירה לוועידת האיגוד, במסגרת אשכול שירותי הרווחה המופרטים במחוז מרכז.

מאת מיה חסקל

הבחירות לאיגוד העובדים והעובדות הסוציאליות נערכו ב-29 בינואר, ו-9,317 העו"סים והעו"סיות המאורגנים בשורותיו נקראו לבחור את יו"ר האיגוד ואת הצירים המרכיבים את ועידת האיגוד. בפועל, הצביעו 3,558 איש, המהווים 38% מכלל בעלי זכות הבחירה. שיעור השתתפות זה גבוה בלמעלה מ-10% משיעור ההשתתפות בבחירות הקודמות, שנערכו ב-2009, אך עדיין – מרבית העו"ס לא השתתפו בבחירות. הדבר מעיד על היעדר אמון באיגוד ועל תסכול מהתנהגות הנהגתו בעת שביתת העו"סים האחרונה.

חמישה עו"ס ראויים הגישו מועמדות לתפקיד יו"ר האיגוד: **צפרא דוויק**, שזכתה ל-1,626 קולות (45.5%), ותשמש כיו"ר האיגוד למשך חמש השנים הבאות; **תמי פרבר**, שקיבלה 1,234 קולות (35%); **חי ישראלי**, שקיבל 280 קולות (8%); **יוסי כורזים**, שקיבל 208 קולות (6%); **וציון זהבי**, שקיבל 206 קולות (5.6%). חשוב לציין כי תמי פרבר, הנמנית על מקימות "הפורום למאבק העו"סיות והעו"סים", נבחרה לכהן כצירה מחוזית במחוז מרכז באיגוד. עו"סיות נוספות מפורום המאבק נבחרו לשמש כצירות בוועידת האיגוד.

תנועת "עתידנו" – תנועת עובדות סוציאליות הפועלות בתוך ומחוץ לאיגוד – הציגה 45 מועמדות ומועמדים לצירות ולצירים בוועידה, מתוכם, נבחרו 41 כצירים מחוזיים וכצירים באשכולות העבודה המקומיים. בנוסף, לוועידת האיגוד נבחרו כצירות גם **נעמה לזין וסוהיר דקסה-חלבי**, פעילות תנועת "מאבק סוציאליסטי".

ביום הבחירות עצמו אירעו תקלות ואי-סדרים רבים בקלפיות שנפרשו קלפיות ברחבי הארץ: אי-הגעה של קלפיות למקומן, אי-התאמה בין שעות הפתיחה בפועל של הקלפיות לבין השעות שפורסמו, מחסור בטפסים ובמעטפות הצבעה, ואיחור בהגעת ספר הבוחרים. פעילי תנועת "עתידנו" היו פרושים ברחבי הארץ, העבירו דיווחים בזמן אמת, ופעלו לתיקון ולהנגשת הליכי ההצבעה.

המשימות שעל הפרק

כעובדות סוציאליות, עלינו לזכור כי מאבק השכר האחרון לא הסתיים בהתאם לציפיות, וכי מטרת מרכזיות בו לא הושגו: לוח התפקוד לא בוטל, אין מסלולי קידום בשכר, אין תגמול לבעלי תפקידים, ואין צו הרחבה המבטיח כי ההסכם שהושג בשנת 2011 יחול על אלפי עו"ס העובדים בעמותות המופרטות השונות. על האיגוד להשמיע קול ברור גם ביחס לפערים החברתיים המחריפים, לקרוא לחיזוק אותם ציבורים הנפגעים באופן ישיר או עקיף ממגמות ההפרטה, וכן לדרוש באופן חד-משמעי את הפסקת הפרטת השירותים החברתיים, והחלה מחדש של אחריות המדינה ביחס לאלה שהופרטו. האתגרים העומדים בפני היו"רית החדשה ובפני כלל הצירים והצירות שנבחרו: יציאה למאבק שכר לוחמני,

תלונות על אי-סדרים בבחירות

תלונות רבות על אי-סדרים, עד כדי הטית תוצאות הבחירות ליו"ר, נאספו בימים האחרונים על ידי פעילות ופעילי תנועת "עתידנו" באיגוד העובדים הסוציאליים. אחת מהפעילות סיפרה "חשבתי שאני מכיר את כל הטריקים והשטיקים של הנהגת ההסתדרות בראשות עופר עיני, אבל למדתי פרק נוסף. היה ברור לכל שמאמצי עיני וההנהגה היוצאת והמודחת נועדו להבטיח את ניצחונה של צפרא דוויק

ולחייב להכשלת תמי פרבר. הם לא בחלו באמצעים. עיני הכשיל אותנו פעמיים: ב-2011 בגד בנו בעת השביתה, ועכשיו ניסה לבלום את המנהיגה עצמה במהלך השביתה". אחת מהפעילות בדורם סיפרה כי "עובדות סוציאליות, המועסקות בשירותים המופרטים, הגיעו מוקדם כדי להצביע, לפני תחילת יום העבודה. הן ידעו היטב שלא יתנו להן לצאת בשעות העבודה כדי לממש את זכותן הדמוקרטיות. אבל כאשר הגיעו לקלפי התברר להן ש... אין קלפי!".

ראשי ההסתדרות הגדילו לעשות, וביום שקדם לבחירות, עשו שימוש מקארטיסטי כחובות הדואר האלקטרוני שברשותם, ושלחו לחברי האיגוד קטע ממאמר מאת **ליאור קיי**, שפורסם ב-"זו הדרך" (2.1), המביע תמיכה במועמדותה של פרבר. מעשה זה אמור היה להשחיר את פניה. "עתידנו" התלוננה בפני ועדת הבחירות בגין שימוש שלא כדין במנגנוני האיגוד לשם ניהול תעמולה.

יו"ר חד"ש בפרלמנט האירופי: לשים סוף לכיבוש לאלתר

יו"ר חד"ש, ח"כ מוחמד ברכה, קרא בשבוע שעבר בפרלמנט האירופי להחיש את הקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל. ח"כ ברכה ביקר בבריסל כדי לדון על המאבק בכיבוש, בהזמנת סיעת "השמאל המאוחד" בפרלמנט האירופי. במפגש השתתפו חברי פרלמנט ממפלגות קומוניסטיות ומהשמאל הרדיקלי, וכן השתתפו בסאם סלחי, מזכ"ל מפלגת העם הפלסטיני, והשגרירה לילה שהיד, יו"ר המשלחת הפלסטינית לאיחוד האירופי.

בישיבה נידון המצב ברצועת עזה, בעקבות המתקפה הישראלית

האחרונה, ונמתחה ביקורת על האיחוד האירופי, אשר לדברי סיעת השמאל, נושא גם הוא באחריות למצבם הבלתי נסבל של הפלסטינים בשטחים.

המפגש הסתיים בקריאה לאיחוד האירופי לאמץ מדיניות עקבית ונחושה למען הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בשטחים שישראל כבשה ב-1967.

המנעול היהודי

מהרגע בו בני האדם עברו להתגורר בבתים, הם התקינו מנעולים בדלתות הבתים. הדבר נבע מהצורך לשמור על הבית מפני אורחים לא רצויים. זהו אביזר שהוא תולדה של חוסר ברירה, ואיש לא בוחר את הבית לפי סוג המנעול שלו, שכן זה מהווה תוספת הכרחית בלבד. אך מסתבר כי בבית היהודי, התמונה שונה במקצת.

בנאום הניצחון של נפתלי בנט, יו"ר הבית היהודי, הוא בחר להלל את צה"ל ואת עוצמתו. הנאום הסתיים באזהרה עם גוון תוקפני נגד המדינות השכנות, בנוסח "שיידעו לא להתעסק עם ישראל". בנט יכול היה לנצל את הנאום כדי להצהיר על הגדלת חדר הספרים בבית היהודי, או על שיפוץ חדרי הילדים באותו הבית. במקום זאת, הוא העדיף להלל את המנעול ואת עוצמתו.

הבית היהודי, שהוקם על קרקע שנגזלה מבעליה הקודמים, ממשיך לראות באבטחה את העיקר ואת הבסיס לעצם קיומו. אם בעבר, בארצות אחרות, הבית היהודי התאפיין בהשכלה, בתרבות ובהרחבת הדעת, הרי שכיום בישראל, הבית היהודי דואג בעיקר להתגונן מפני "איומים קיומיים" למיניהם, וכל השאר נותר מאחור.

ביום בו הגיעו שחקנים ערבים מאום אל-פחם למשחק כדורגל בירושלים מול קבוצת הדגל של הימין, מילא בנט את פיו התוקפני מים, ולא ניסה להרגיע את הרוחות הסוערות. בקואליציה העתידית של נתניהו, יישב בנט לצד יאיר לפיד, המסרב לכלול ערבים במפלגה בראשה הוא עומד או בקואליציה בה הוא שותף. השוויון בנטל נועד להעמיס על כתפינו עוד נטל של קיצוניות ושל שנאת האחר. הבית היהודי מעולם לא היה נעול כל כך, והוא הולך ונאטם עוד ועוד.

י"ו

האם הנגב חלק מישראל

מאת יעלה רענן

חווית הבחירות לכנסת, בתור מועמדת ברשימת חד"ש המגיעה מהנגב, הייתה חוויה לא פשוטה. הייתי גאה להיות המועמדת השמינית ברשימה לכנסת, והשקעתי מאמצים בהגדלת כוחה של חד"ש בנגב ובדרום.

בנגב מתחולל כיום המאבק החשוב והקשה ביותר של האוכלוסייה הערבית בישראל. מחצית מתושבי הנגב הערבים, המונים כ-200,000 איש (שהם 20% מכלל הערבים בישראל) חיים כשמעליהם מרחף האיום בהריסת בתים, הפקעת אדמותיהם, ועקירתם הכפויה לשוב עירוני עני.

רבים מהערבים-הבדואים בנגב עדיין חיים ללא מים זורמים, ללא חשמל, וללא שירותי בריאות וחינוך ראויים. נוסף על כך, העיירות הערביות בנגב עניות יותר משאר היישובים הערבים בישראל, וסובלות מבעיות קשות של אפליה והזנחה ממשלתית. לכן, תנועה כגון חד"ש, שחרטת על דגלה את עקרון השוויון והחיים בכבוד, נדרשת לפעול בנחרצות לחיזוק הנגב ולשינוי המציאות העגומה שם.

הדרך המוצלחת ביותר להגשים זאת, היא לבחור לכנסת אדם מתוך האוכלוסייה הערבית בנגב, שיוכל לפעול בכל כוחו כדי להעלות את בעיית ערביי הנגב מעל במת הכנסת, ולבלום את התוכניות ההרסניות של הממשלה.

לפני כשבועיים, דנה הממשלה בתיקונים לתכנית פרוור, אשר מובילה לנישול ערביי הנגב מאדמותיהם. אך מי בהנהגת חד"ש נמצא בקשר יומיומי עם המנהיגות בנגב, ומנסה להתמודד עם אתגר קשה זה? אין כאדם מקומי שיהיה בעל מחויבות לנושא, ובעל היכולת לפעול ישירות עם האוכלוסייה עצמה. אין כאדם מקומי שיוכל להתייצב בשטח, מתי שידרש, מול הדחפורים ההורסים בתים, והשולחים משפחות לחיות ללא קורת גג, בגשם או בשמש.

דרך נוספת להתמודד עם המצוקה בנגב, היא בכך שחד"ש תציב את הסוגיה במקום מרכזי על סדר יומה, ושסיעתה בכנסת תחזק את האוכלוסייה הערבית בנגב, המתמודדת עם האלימות הקשה של המשטרה ועם איומי הממשלה.

חד"ש בחרה שלא להעמיד אף אחד מתושבי הנגב הערבים במקום ריאלי ברשימתה לכנסת. אך גרוע מכך, האופן בו נוהלה מערכת הבחירות לכנסת המחיש לפעילים בנגב, כי הסוגיה הזו אינה מקבלת את החשיבות הראויה לה. החולשות היו רבות: לא נתלו כרזות של חד"ש בערים הערביות בנגב; באף אחד מהמקומונים בשפה הערבית המתפרסם בנגב לא הופיעו מודעות של חד"ש; אפילו עלון הבחירות "קול חד"ש", שיצא בשפה הערבית, לא הופץ.

בקשותינו לקבל משאבים לקיום מערכת הבחירות לא קיבלו מענה מספיק. כרזות ודגלים – הגיעו מעט ומאוחר. חולצות – לא הגיעו כלל. תקציב למטה – ניתן רק סמוך למועד הבחירות.

התוצאות מדברות בעד עצמן – חד"ש זכתה למעט יותר מאלף קולות בנגב. אך בל נטעה: אותם קולות הן תוצאה של עבודה מאומצת של פעילים, שהשקיעו זמן ומאמצים רבים, חרף היעדר המשאבים המינימאליים לקיום תעמולת בחירות. הגיע הזמן שחד"ש תחליט: האם הנגב הוא חלק מישראל? ומי יודע, אולי כאשר ההכרח לפעול בקרב ערביי הנגב יקבל את המקום המגיע לו בחד"ש, התוצאות בקלפיות יראו כי חד"ש מקבלת את המקום המגיע לה בנגב.

מעמד העובדים ועתיד מצרים

ממל הפדרציה המצרית של האיגודים המקצועיים העצמאיים

מאת ג'ואל ביינין

שביתות נרחבות במקומות שונים ברחבי מצרים, היו אחד ממאפייני העשור שקדם להתקוממות נגד משטרו של הנשיא חוסני מובארכ. גל השביתות, חסר התקדים בהיקפו מאז 1952, פרץ על רקע משבר כלכלי. משבר זה פגע קשות במשפחות הנמנות עם שכבות הביניים, הסובלות מהעלייה ביוקר המחיה ומהירידה בכוח הקנייה של השכר, שהן תולדה של המדיניות הניאו-ליברלית של משטר מובארכ. ואכן, הדרישה לצדק חברתי וללחם – בצד הדרישה לחירות פוליטית – בלטה בהתקוממות לפני שנתיים.

מצרים רבים סברו, כי עם נפילת המשטר ועם עריכת הבחירות החופשיות, ניתן יהיה לשקם את הכלכלה. אך אם לשפוט לפי גל השביתות ומחאות העובדים, אשר פרץ לאחר כינונה של ממשלת האחים המוסלמים, נראה כי הציפיות לא התממשו. בשנת 2011 נרשמו למעלה מ-1,400 שביתות וסכסוכי עבודה. על פי ההערכות, מספרם עלה על 3,400 בשנה שעברה. מספר זה מהווה גידול פי 5 לעומת מספר סכסוכי העבודה שפרצו בכל אחת מהשנים שקדמו לנפילת מובארכ. כ-2,400 מהמחאות ומהשביתות פרצו לאחר תחילת כהונתו של הנשיא מוחמד מורסי, ב-30 ביוני 2012. אין זה סוד, כי המדיניות הכלכלית של האחים המוסלמים אינה שונה ביסודה ממדיניותו הניאו-ליברלית של מובארכ.

מנהיגי האחים התנגדו תמיד למאבק המעמדי של העובדים, אך חברים בתנועה, המועסקים כעובדים או כפקידים ברמות שכר נמוכות, מגלים הבנה גדולה יותר לשביתות ולמחאות. עובדים אלה אינם זוכים לגיבוי מצד ההנהגה. נהפוך הוא – מאז הושבע מורסי לנשיא, התגברה ההטרדה המשטרית והמשפטית של מנהיגי האיגודים המקצועיים, הסובלים גם מתקיפות פיזיות. מאות עובדים פוטרו עקב ניסיונות התאגדות, ורבים הוכו בידי בריונים.

בספטמבר 2012, גזר בית המשפט באלכסנדריה שלוש שנות מאסר על חמישה עובדי נמל, בגלל שביתה שהנהיגו שנה לפני כן. זהו פסק הדין החמור ביותר שהוטל על מנהיגי עובדים במצרים, מאז ימיו של הנשיא אנואר סאדאת.

הפיצול בכוחות העובדים העצמאיים

מאז ההתקוממות ששמה קץ למשטר מובארכ, הוקמו ברחבי מצרים כאלף איגודי עובדים עצמאיים, שאינם חלק מפדרציית העובדים ה"רשמית", זו שבשליטת הממשלה. בתחילת הדרך, כל האיגודים פעלו תחת ארגון-גג בשם "הפדרציה המצרית של האיגודים המקצועיים העצמאיים", אך בקיץ 2011 מסגרת זו התפלגה. לפילוג סיבות רבות, אך המרכזית שבהן היא היריבות האישית בין המנהיגים השונים. במציאות שנוצרה בעקבות הפילוג, הסתבר כי לפעילי שני הפלגים, שהפכו לשתי פדרציות איגוד-מקצועיות עצמאיות, אין את הכלים לארגן מיליוני עובדים. אולם צעד חיובי נעשה באוקטובר 2012, אז הוקמה "החזית הלאומית להגנת זכויות העובדים", במסגרתה פועלות מפלגות השמאל, וכן פעילים משתי הפדרציות העצמאיות.

למרות היחלשות המסגרות הארציות של התנועה האיגוד-מקצועית, בכל מקום ומקום פורצות שביתות: עובדי התחבורה הציבורית בקהיר, המרצים באוניברסיטאות, עובדי הנמלים, הפועלים במפעלים לחומרי בנייה, פועלי המתכת, ועוד. במקביל, האחים המוסלמים כבר שמו ידם על הפדרציה הוותיקה, שבעבר הייתה בשליטת מובארכ. כיום, רק שלושה מתוך 28 חברי הנהגת פדרציה זו מגלים רצון לפעול יחד עם האיגודים העצמאיים, ואילו תפקידי מפתח בפדרציה – מאוישים בידי אנשי האחים המוסלמים.

עתיד האיגודים המקצועיים וזכויות העובדים – לוט כיום בערפל. פועלי התעשייה התנגדו ברובם להצעת החוקה של הנשיא מורסי, ובשכונות הפועלים – רבים הצביעו נגד ההצעה, כשנערך משאל העם. אך ארגוני העובדים מפוצלים, וסובלים מהיעדר ייצוג פוליטי הולם ומהיעדרה של מנהיגות מאוחדת. בקרב רבים מהעובדים שוררת תחושה, כי עתיד מצרים טמון במחאות המוניות ברחובות הערים ובמקומות העבודה, ולא דווקא במסדרונות השלטון שבקהיר.

מתוך נייר עמדה על מצבה של תנועת הפועלים המצרית שכתב פרופ' ג'ואל ביינין, פורסם באנגלית באתר כתב העת המתקדם MERIP, העוסק בחקר המזרח התיכון. למאמר המלא: www.merip.org/mero/mero011813

עמדת הקומוניסטים המצרים

"העם המצרי מקדם את המהפכה ומשלים אותה", נכתב בגילוי דעת שפרסמה (27.1) המפלגה הקומוניסטית המצרית. עוד נכתב, כי "העם המצרי מתנגד לחטיפת המהפכה בידי האחים המוסלמים, יחד עם קבוצות בימין הקיצוני העושות שימוש בדת". גילוי הדעת מטיל את האחריות להרג המפגינים על ממשלת האחים המוסלמים.

לדברי הקומוניסטים המצרים, "רוב העם, בייחוד העובדים והעניים, משלמים את מחיר המחדל הכלכלי והחברתי של השלטון". הם פרסמו תכנית ליציאה מהמשבר, המתבססת על הקמת ממשלת הצלה לאומית בהשתתפות כל הכוחות המהפכניים, ביטול החוקה שהציע הנשיא מורסי, קיום בחירות חדשות לנשיאות, התפטרות ראשי מערכת המשפט, והגנה על זכויות העובדים (הנהגת שכר מינימום, הצמדת השכר למדד יוקר המחיה, ועוד).

חזק יותר מהשיכחה

דברים לזכר המנהיג הקומוניסט הוותיק, נימר מורקוס, מורה, איש משפחה, ראש מועצת כפר יאסיף לשעבר

קשה לדבר על נימר בלשון עבר. אני זוכר את פגישתנו האחרונה בחג, ואת החיבוק של נימר מלב אל לב. ליבו אומנם נדם, אך הוא יישאר בלבבנו תמיד. היית לי יותר מחבר, היית לי אח. כל שיחה איתך הביעה את כל אישיותך. מתאימים לך מאוד דברי המשורר נאזים חיכמת: 'אני, נאזים חיכמת, משורר קומוניסט טורקי. מכף רגל ועד ראש – אמונה. מכף רגל ועד ראש – מאבק, געגועים ותקווה'. כך היה נימר: מכף רגל ועד ראש – אמונה, מכף רגל ועד ראש – מאבק, געגועים ותקווה. כך היה המחנך והמנהיג שלנו נימר. קראנו והתחנכנו על הספר 'כיצד נתחשלה הפלדה', ושם נכתב: 'הנכס היקר ביותר לאדם הם החיים. הם ניתנו לנו רק פעם אחת. ולחיות צריך כך, שלא יהיה מצער על השנים שחלפו ללא מטרה'. לך, נימר, הייתה מטרה ותוכן לחיים, והכול נתת למענם. היית אדם של עקרונות. דיברת בגובה העיניים, וגם לבקר ידעת כשהיה צריך. אבל תמיד היו לנגד עיניך האדם וכבודו. שלום, אחי נימר. היית לנו דוגמה של אינטרנציונליסט ומורה דרך לשלום ולתקווה".

פגישתי הראשונה עם נימר מורקוס

למחרת ועידת האיחוד ההיסטורית בין הקומוניסטים היהודים והערבים, שנערכה בחיפה בימים 22-23 באוקטובר 1948, התקיים במועדון ברחוב מדרגות המרוניטים בחיפה כנס איחוד של נוער יהודי וערבי בשורות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י). בעקבות הכנס הזה ארגנה בנק"י מפגשים בין נוער יהודי וערבי, וזאת למרות שהיישובים הערביים היו אז אזורים סגורים בצווי המושלים הצבאיים.

אחד הביקורים הראשונים נערך בכפר יאסיף. הגענו לכפר לראשונה בחיינו במשאית שיצאה מת"א והייתה מלאה וגדושה חברות וחברים. הביקור הלא-צפוי של בני נוער וצעירים יהודים התקבל אצל תושבי הכפר בהפתעה, והם הקיפו את המשאית.

לאחר שירדנו מהמשאית, התחלפה ההפתעה בהתעניינות הדדית. חילופי הדברים הידידותיים התנהלו בערבית ובעברית.

את נימר מורקוס פגשתי לראשונה כאשר הוא בירך אותנו בשם תושבי הכפר, ואילו אני החזרתי דברי ברכה בשם חברי בנק"י מת"א. הדגשנו בדברינו, שאנו שותפים למאבק יהודי-ערבי לשוויון זכויות ונגד הממשל הצבאי. נימר מורקוס ציין, כמה חשוב לשמוע עמדות מתקדמות מנציגים של נוער יהודי.

נימר מורקוס היה כל חייו נאמן למסר הזה של ידידות ושל מאבק דמוקרטי משותף של יהודים וערבים.

עוזי בורשטיין

ב-29 בינואר, נפטר נימר מורקוס, בן 83 במותו, שהיה ממנהיגיה הוותיקים של מק"י וחד"ש.

מורקוס נולד ב-15 בפברואר 1930 בכפר יאסיף. כבר בנעוריו היה פעיל נגד האימפריאליזם הבריטי, ובעת אסון הגירוש שפקד את עמו ב-1948 היה בין אלה שקראו לערביי הארץ להיאחזו בבתיים ובאדמותיהם ולסרב להפוך פליטים. לאחר הקמת המדינה, עבד מורקוס כמורה, ופעל נגד הממשל הצבאי שהוטל אז על האוכלוסייה הערבית. הוא הצטרף לשורות מק"י ב-1953, ופוטר מעבודתו חמש שנים לאחר מכן, בהוראת שירותי הביטחון, שהתנכלו למורים הקומוניסטים. היה ממקימי "סיעת המורים הדמוקרטים" בהסתדרות המורים, שהייתה סיעה יהודית-ערבית.

פעילותו המפלגתית והציבורית של נימר מורקוס הייתה ענפה. בשנת 1972 נבחר לוועד המרכזי של מק"י, וכיהן בו במשך 27 שנים. בשנים 1990-1993 היה חבר הלשכה הפוליטית של מק"י. ב-1975 היה חבר הוועד הארצי להגנת האדמות הערביות, והיה שותף להכנות לקראת שביתת יום האדמה הראשונה. ב-1977 היה ממייסדי חד"ש.

בשנת 1978 נבחר לראשות המועצה המקומית בכפר יאסיף, ושב וזכה באמון תושבי הכפר ארבע פעמים נוספות. בסך הכול מילא את התפקיד עד שנת 1998, אז החליט שלא להתמודד לכהונה נוספת. באותן השנים שימש כמזכיר הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות, והוביל את המאבק נגד אפליית הערים והכפרים הערבים. מורקוס כתב מאמרים רבים בעיתונות המפלגתית, בנושאים פוליטיים, חינוכיים ותרבותיים, ובמשך 15 שנים היה עורך כתב-העת "אל-ראד" בהוצאת בנק"י. בשנת 2000 פרסם אוטוביוגרפיה בשם "חזק מן השיכחה".

מכף רגל ועד ראש – מאבק

בנימין גונן, ממנהיגי מק"י הוותיקים, נשא בשבוע שעבר (31 בינואר) הספד במרכז הקהילתי בכפר יאסיף, לפני תחילת מסע ההלוויה:

"אני התקשרתי מדי פעם לשוחח עם נימר בטלפון. בתקופה האחרונה, אמרו לי שהוא בחוץ, על יד העצים, מנכש את העשבים השוטים הצומחים סביב עצי הזית. ככה גם בפוליטיקה: הוא היה מנכש את העשבים השוטים בפוליטיקה הישראלית, העשבים השוטים של הגזענות והמלחמה, כדי לשמור על מה שצריך היה לצמות."

מזכירות חד"ש אבלה על מותו של

נימר מורקוס

איש חינוך נאמן לעמדותיו ולמאבקו, שכהונתו כראש מועצת כפר יאסיף הייתה גאוה לכולנו ומשתתפת בצערה של המשפחה

רישום דיוקן: אנה לוקשביסקי

מניח הקורא כי התכונה האנלוגית היא הצבע האדום. אולם זוהי, כאמור, רק הנחה, המתבססת על ראיית המטפורה כביטוי.

היות ועדן אינו מחויב לשפה הכתובה, משפט בנאלי וחסר ייחוד כמו "מה הדבר הכי פסיכי שעשית בחיים", או "תהיה חזק ותגבר", צוברים משמעות מתוקף האינטונציה הייחודית והסימפולים האקלקטיים שרקח

מראש. הכוללים, לעיתים תכופות, אף את סמפול קולו שלו, שהוקלט מראש באולפן ביתי, במהלך הופעה חיה. אין כמעט חלל הופעות אלטרנטיבי שזר לדרכו של עדן אל לבו של הקהל הישראלי. עדן שר "זר לא יבין זאת", אבל עיוור לעוצמת ההשפעה שלו על סצנת המוזיקה העצמאית בשנים האחרונות. כותבת שורות אלו תעיד, כי מעולם לא חשבה שיש בכוחה להקים להקה עד שחזתה בו בהופעה. "בלדה לחשמלאי רכב", המתפרסמת כאן לראשונה, מחזירה לסוגת הבלדה את משמעותה המילולית – שיר מחול בעל קצב. המקצבים הרפטיטיביים המוצעים באלבום אכן מאפשרים להניע את האגן מבלי לחוש מבוכה. גם בשיווק עצמי ישיר ומלא הומור ברשת החברתית, מצליח רייסקינדר לרפרר לאשת יחסי הציבור של נושאי המגבעת – הלהקה הירושלמית היחידה שהדהדה ברוק העברי בעשורים האחרונים. ככה זה נראה: "שלום אני אשת יחסי הציבור של רייסקינדר. רייס אמר לי שצריך לפמפם את האירוע בפייסבוק דחוף, ושבשביל זה צריך לכתוב דברים ולהעלות דברים ושיט. אז הנה קישור לתוכנית הרדיו של רייסקינדר ברעש האוויר (בר ירושלמי שמשמש כתחנת רדיו עצמאית – ל.ו). מי שיקשיב טוב ישמע שני שירים חדשים 'אין אהבה בנבחרת הכדורסל' ו-'שלב באבולוציה'... ועוד מלא מוזיקה שרייס אוהב וכל מיני שטויות שהוא חושב. אח הוא הורג אותי".

להאזנה לאלבום: ryskinder.bandcamp.com

אני לא יודע לשבת כנשה

מאת לילך ובר

רייסקינדר, השוטה הקדוש של האינדי העברי, השיק בשבוע שעבר את אלבומו החמישי, והוא עדיין לא בן שלושים • מילים פשוטות, בגיבוי סמפלר וגיטרה חשמלית, מרכיבות טקסטים המתפרקים ומתרכבים בהרף עין של פזמון רוק אלטרנטיבי

ב-31 בינואר השיק בתל-אביב **אסף עדן** – הידוע ברבים בשם הבמה **ryskinder** – את "קוסמי", אלבומו החמישי. "קוסמי" הוא אריך נגן שנמשך לא יותר מחצי שעה ומציע מסע מפורק ומורכב חליפות בשולי הישראליאנה. את שירו הראשון, "מתחת למדים", כתב רייסקינדר במהלך שירותו הצבאי, ובו הכרזה אמיצה: "אני אולי חייל / אבל מתחת למדים / גם לי יש לב".

צבא ההגנה לישראל – הידוע גם בתור הגורם מספר אחת לפירוק להקות במוזיקה הישראלית – סיפק ליוצר הירושלמי הצעיר שפע של חומרי גלם. למזלו של רייסקינדר, אף אחד מחבריו דאז לא ידע לנגן, כך שהוא הסתגר בחדרו, עם מחשב וגיטרה, משך מרבית העשור האחרון, וקצר יכול מרשים של חמישה אלבומים. אחרי שפגש חברים שיודעים לנגן, הוציא שני אלבומי מופת נוספים במסגרת להקה העונה לשם המורבידי והדו-לשוני "אשכרה מתים".

רייסקינדר, נאמן למסורת האינדי הירושלמית, אינו חובב פרסום, עם זאת, הוא נכון להופיע בכל מקום, קרוב או רחוק: מול קהל ערבי-דרוזי בהרי הגולן, או מול קהל חם ומצומצם בראש העין. בשלוש השנים האחרונות, זכיתי לראות אותו מופיע בחיפה בלמעלה מעשר הופעות הומות קהל נלהב.

מזה מספר שנים, זוכה רייסקינדר להערכה חוצת שיוכים חברתיים ולוקאליים במוזיקה הישראלית העצמאית. רייסקינדר הוא רק בן 29, מתפרנס מעבודה בהוסטל לנפגעי נפש, וחצי מפניו משותקים. יחד עם זאת, מילות שיריו נשלחות לחלל בעוצמה מתריסה.

מרבית שיריו של רייסקינדר עוסקים בקלישאות. חושיו הפואטיים והמוזיקליים של ילד האורז – או ילד הרייסיים, או שיבוט של שם משפחתו לפני שעוברת, במצוות בן-גוריון, בידיו סבו, שהיה עובד משרד החוץ – הם חושים מחודדים.

עבור רייסקינדר, קלישאות קיומנו הן מטאפורות מתות שיש להקים לתחייה. וויקיפדיה יודעת לספר כי "מטפורות מתות ניתן להחיות. מאחר שהתכונה האנלוגית מונחת על ידי הקורא מראש, ולא מצוינת במפורש בטקסט או בתמונה עצמם, ניתן להחיות מטפורות מתות באמצעות הוספת תכונה אנלוגית שונה מהמקובל, או הרחבת המטפורה מעבר למשמעותה המוגבלת בשפה. במטפורה 'שפתיה שושנים',

הרשימה שפורסמה בשבוע שעבר במדור זה, פורסמה במקור בבלוג "תרבות אכילה" של נעמה סובול:

tarbutachila.wordpress.com

בלדה לחשמלאי רכב / רייסקינדר

המחשבה שאסור לחשוב והמילה שאסור לומר יוצרות עשן שאסור לנשום בתוך חלום שאסור לחלום המציאות שאסור לזכור הסכנה מוחשית מאוד אתה צועד אל החשיכה ואין כוכב שיאיר לך שלוש שנים בלי כרטיס אשראי אולי הלכת רחוק מידי לא משתלט על המחשבות הם רק הולכות ונהיות כבדות

האו"ם לישראל: פרקו את ההתנחלויות

יצוין כי ממשלת ישראל החליטה לנתק כל קשר עם מועצת זכויות האדם של האו"ם, במחאה על הקמת הוועדה.

החלו ההכנות לוועידה ה-19 של בנק"י

הוועד המכין לקראת הוועידה ה-19 של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי התכנס בחיפה, והחליט (2.2) לקיימה ב-5-6 באפריל. מועד כינוס הוועידה, שאמורה הייתה להיערך לפני מספר חודשים, נדחה עקב הקדמת הבחירות. סוכם כי ההנהגה היוצאת תפעל לכך שבוועידה תיבחר הנהגה חדשה וצעירה, ובה תלמידי תיכון רבים.

לקראת ועידת מחוז ת"א-יפו של מק"י

ועידת מחוז ת"א-יפו של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) תתקיים בשבת, ה-13 באפריל. כך סוכם בישיבת ועד המחוז שנערכה בשבוע שעבר בתל-אביב. עוד סוכם בישיבת ועד המחוז, כי לקראת הוועידה יפתח קמפיין לגיוס חברים חדשים, בייחוד בקרב פעילי חד"ש הרבים שלקחו חלק במערכת הבחירות האחרונה. כמו כן, יתקיימו סמינרים אידיאולוגיים, פוליטיים וארגוניים לפעילים, כדי להכשיר דור חדש וצעיר של מנהיגים.

במהלך החודשיים הקרובים, עד לכינוסה של הוועידה, הנהגת המחוז תפעל לחיזוק הסניפים הקיימים, לפתיחת סניפים חדשים ותבחן תחומי פעולה נוספים.

ועדת חקירה מיוחדת שמונתה בידי מועצת זכויות האדם של האו"ם פרסמה דו"ח (31.1) הקורא לישראל להקפיא תכניות בנייה ולפנות את ההתנחלויות מהגדה המערבית. "על ישראל להתאים עצמה באופן מיידי לסעיף 49 באמנת ז'נבה הרביעית, ולחדול מכל בנייה בהתנחלויות ללא תנאים מוקדמים. עליה לזום תהליך של פינוי מתנחלים היושבים בשטחים הכבושים", כך נכתב בדו"ח הוועדה, בראשה ישבה השופטת הצרפתית קריסטין שאנה.

הדו"ח קובע כי המתנחלים מפריים את אמנת ז'נבה משנת 1949, אשר אוסרת העברת אוכלוסיה לתוך שטחים כבושים, דבר הנחשב עבירה לפי המשפט הבינלאומי, ועשוי להיחשב כפשע מלחמה. הדו"ח אף קורא למדינות החברות במועצת זכויות האדם של האו"ם "לעמוד בהתחייבויותיהן על פי המשפט הבינלאומי, ולא להכיר במצב הבלתי חוקי הנובע מההפרות של ישראל".

נוסף על כך, באופן תקדימי, הדו"ח קורא לחברות פרטיות הפועלות בישראל לבחון את השפעת הפרות זכויות האדם על פעילותן, "ולנקוט בכל הצעדים הנדרשים, לרבות הפסקת הפעילות העסקית בהתנחלויות, כדי להבטיח שהן אינן משפיעות לרעה על זכויות האדם של העם הפלסטיני".

הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית

מודיע בצער ובכאב על מותו של המנהיג הקומוניסטי

נימר מורקוס

איש העקרונות, השותפות היהודית-ערבית והמאבק לשלום, לשוויון ולצדק חברתי חבר הלשכה הפוליטית של מק"י וראש מועצת כפר יאסיף לשעבר

ומשתתף באבלם של רעייתו נביהה וכל בני המשפחה

לנביהה, לבנות ולכל המשפחה

כואבות איתכן את מותו של

נימר מורקוס

המורה האהוב, שפעל ללא לאות לשלום, אחווה ושוויון

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל המזכירות הארצית

לחברתנו יעל בן-יפת

משתתפים באבלך הכבד במות

אביב

מזכירות חד"ש

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון – חד"ש

אסיפות סניפים לסיכום הבחירות לכנסת

לוד: ביום חמישי, 7 בפברואר, בשעה 19:30, בשרדות צה"ל 24.

ירושלים: ביום חמישי, 7 בפברואר, בשעה 20:00, במועדון ע"ש אלכסנדר פן, רח' כורש 14, כניסה ד'.

מעוניינת לקבל את "זו הדרך" לביתך בדואר, מדי שבוע, וללא תשלום?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il
תרומות לפקודת מק"י יתקבלו בברכה –
ת"ד 26205, תל-אביב, מיקוד 61261